

Prečo boli templári zničení? Prvé obete Revolúcie

Valdis Grinsteins

28. septembra 2022 ✚ *História Spoločnosť* ✚ *Revolúcia a kontrarevolúcia*

Posledné desaťročia 13. a prvé desaťročia 14. storočia boli svedkami jednej z najväčších zmien v kolektívnej mentalite v dejinách, možno dokonca najväčšej. Všetky túžby a ideály, všetky spoločné ciele kresťanských národov prešli v tom čase hlbokými zmenami.

Predtým sa verilo, že človek ako jednotlivec aj ako kolektív by mal viesť život v službe Bohu. Za najdôležitejší cieľ sa považovalo vybudovanie civilizácie, v ktorej by kresťanstvo zažiarilo celým svojim leskom, vnútornou logikou a silou.

Templári v tuneli pod Akkom

zdroj: flickr.com

Človek, plne si vedomý skutočnosti, že na tejto zemi žijeme len dočasne, vybudoval takú civilizáciu, v ktorej sa ako v škole **pripravoval na budúci život v nebi**, ktorý je skutočným cieľom ľudskej existencie. Vieme, že zdrojom našej slabosti, nečistoty, sklonu ku klamstvu atď. je prvotný hriech. V „škole“ preto platili tvrdé pravidlá, pracovný čas bol prísny a sloboda odchodu obmedzená. To všetko preto, aby sme sa mohli sústrediť na to najdôležitejšie a prejsť veľkou skúškou dospelosti, ktorou je podrobný súd, a vďaka tomu sa ocitnúť v nebi. Kresťanstvo po mnoho storočí zdokonaľovalo svoju civilizáciu, inštitúcie a zvyky, takže koncom 13. storočia tento proces, hoci neúplný, dosiahol pôsobivý stupeň dokonalosti.

Kríza stredoveku

Ako to však býva v každej inštitúcii s prísnou disciplínou, našli sa aj takí, ktorí chceli tento stav zmeniť. Skupiny heretikov sa v dejinách opakovane pokúšali podkopať štruktúru kresťanského sveta. Človek nemusí byť obzvlášť vnímavý teológ, aby si všimol, že napríklad prijatie učenia, že všetka hmota je zlo, a teda že potrat je morálne dobrý, pretože odstraňuje „novovznikajúcu hmotu“, je v úplnom rozpore so základnými princípmi kresťanstva.

Všetky verejné a otvorené herézy ako husitstvo, katarstvo, nestoriánstvo atď. boli porazené. Koncom 13. storočia sa však objavila celkom iná heréza, hlbšia a komplikovanejšia, oveľa hrozivejšia. Nešlo ani tak o doktrínu, ako skôr o **tendenciu** – výraz túžby po hlbkej premene zákonov, ktorými sa spoločnosť dovtedy

riadila. Človek už nemal žiť v službe Bohu ako jednotliviec a ako kolektív, ale **mal začať slúžiť sám sebe**. Cieľom už teda nebolo budovať to, čo je najkrajšie, najposvätnejšie, najharmonickéjšie, ale to, čo je najpohodlnejšie, najpraktickejšie, najpríjemnejšie pre človeka, čo uspokojí jeho pýchu a zmyselnosť. Ak si ešte raz pripomenieme príklad školy s prísnou disciplínou, v ktorej došlo k rebélii: tak ako by sa jej prvými obeťami stal riaditeľ so svojím okruhom ochrancov disciplíny, tak prvými obeťami krízy stredoveku boli pápež a rád templárov, prvorodený medzi rytierskymi rádmi, ktorý predstavoval ozbrojenú ruku Cirkvi na obranu kresťanského poriadku.

Hodnota prvorodenstva

Je známe, že templársky rád sa zrodil ako prvý spomedzi mnohých rytierskych rádov, ale len málokto považuje toto prvenstvo za niečo významné. Je to jeden z mnohých dôsledkov procesu dechristianizácie, ktorý okrem iného viedol k tomu, že sa zabudlo na úctu, ktorú kresťania preukazovali prvorodenstvu, a na význam, ktorý mu pripisovali. Grécke slovo „prototokos“, z ktorého je odvodené slovo prvotina, nikdy neznamenal iba chronologické prvenstvo v narodení, ale spájalo sa aj s osobou hodnou úcty, významnou, vynikajúcou, obdarenou osobitným božím požehnaním.

V Svätom písme nájdeme vyše sto zmienok o prvorodenstve a všetky sa týkajú mimoriadneho dobra, vyznamenania prinášajúceho osobitné práva, spojené s osobitnou Božou láskou. Keď napríklad svätý Pavol v Liste Kolosanom (Kol 1,15) hovorí o Kristovi: *On je obraz neviditeľného Boha – prvorodený zo všetkého stvorenia* – je jasné, že hovorí o jeho osobitnom postavení. Podobne, keď svätý Lukáš vo svojom evanjeliu (Lk 2,7) píše o Márii, že *porodila svojho prvorodeného Syna*, nemyslí tým, že Kristus bol najstarší zo súrodencov, ktorí sa narodili neskôr, ako to chcú niektorí protestanti, ale že tento Syn sa tešil zvláštnemu Božiemu požehnaniu. Aj v Žalmoch (Ž 89,28) Boh hovorí o Dávidovej budúcnosti týmito slovami: *A ja ho ustanovím za prvorodeného, za najvyššieho medzi kráľmi zeme*, chce dať najavo, že napriek tomu, že Dávid je najmladší z ôsmich synov, povýši ho na dôstojnosť prvého. Na druhej strane v knihe Exodus (Ex 13,2) Pán žiada, aby mu zasvätili všetko prvorodené v Izraeli, a to isté robí aj Egyptu, keď ho chce potrestať za zotrvávanie v hriechu tým, že zabije všetko prvorodené. Na stránkach Svätého písma sa opakovane zdôrazňuje, ktorý zo synov toho či onoho hrdinu je prvorodený, ale robí sa to preto, aby sa ukázala jeho jedinečnosť. Dnes prevládajúci egalitarizmus neuznáva, že prvorodenstvo so sebou nesie osobitné Božie požehnanie.

Prvorodený rytiersky rád

Ak sa medzi ľuďmi prvorodenosť spájala s osobitným uznaním, to isté sa dialo aj s niektorými inštitúciami. Prvý z rytierskych rádov sa tešil osobitnému požehnaniu Najvyššieho, čo noví nepriatelia kresťanstva dokonale pochopili. Egyptská ríša, ktorá bola po stáročia jednou z najväčších svetových mocností, obdivovaná pre svoju architektúru, umenie a vedu, sa nedokázala spamätať zo smrti svojho prvorodeného syna a pomaly sa stávala kolóniou iných ríš. To isté sa malo stať aj prvorodenému rádu, ktorého úpadok, ako boli presvedčení jeho protivníci, bude znamenať pomalý úpadok celej rytierskej inštitúcie.

Proti tomuto vysoko symbolickému chápaniu mechanizmov dejín možno postaviť pragmatickejší argument, že o výbere templárov za obete mohol rozhodnúť osobitný sklon k dekadencii, ktorý charakterizoval tento rád. Až na to, že tento argument má ďaleko k pravde. Áno, je ťažké nesúhlasiť s tým, že Jacques de Molay, posledný veľmajster rádu, nebol vzorom vytrvalosti, ako to ukázal napríklad vtedy, keď hnaný strachom

verejne priznal v prítomnosti profesorov na Sorbonne, že obvinenia proti templárom sú pravdivé, a potom všetko poprel. V Španielsku či Portugalsku a na mnohých ďalších miestach si však radoví rehoľníci zachovali svojho ducha v súlade s pôvodnou regulou.

Tu však nemožno obísť skutočnosť, že existujú určité postupy výberu predstavených. Templársky rád vyvinul osobitný spôsob výberu svojich veľmajstrov, ktorý umožňoval veľmi rýchle rozhodovanie, čo súvisí s povahou povolania rádu pôsobiaceho na bojisku, kde si nemožno dovoliť luxus dlhého čakania, kým najlepšie kandidáti prídu z najvzdialenejšej krajiny. Keďže počas obrany Akka v roku 1291 zahynulo 500 rytierov (na tú dobu to bolo obrovské množstvo), tí, ktorí prežili, si museli zhromaždení na Cypre rýchlo vybrať spomedzi tých, čo zostali nažive. Voľba padla na Thibauda Gaudina, ktorý o rok neskôr zomrel. V tejto situácii bolo opäť potrebné zvoliť vodcu a ideálnych kandidátov bolo stále menej, preto sa veľmajstrom stal Jacob de Molay.

Templársky rád, ako každý ľudský výtvor, mal svoje vzostupy a pády, ale vo všeobecnosti nemožno poprieť jeho zásluhy v boji na obranu kresťanstva. Z dvadsiatich troch veľmajstrov rádu päť zomrelo na bojisku, ďalších päť zomrelo na následky zranení v boji a jeden zomrel od hladu v moslimskom väzení. Takto prišla o život pri obrane viery takmer polovica vodcov rádu. Odhaduje sa, že v bojoch o Svätú zem zahynulo celkovo asi 19 000 rytierov rádu, čo samotní templári používali ako argument vo svoj prospech v spore s kráľom Filipom IV. A on tento údaj nikdy nepopieral. Napríklad po páde pevnosti Safed v roku 1266 zomrelo mučeníckou smrťou osemdesiat templárov. Zajatí a prinútení vybrať si medzi odpadnutím od viery a smrťou neváhali položiť svoj život.

V ich prospech hovorí už samotný fakt, že mnohí ľudia by dnes chceli obnoviť templársky rád (a pritom už existuje množstvo spoločenstiev a skupín, ktoré sa na nich odvolávajú). Väčšina autorov tvrdí, že templári sa stali terčom útoku, pretože žiarlivý francúzsky kráľ si robil záľusk na ich bohatstvo. Nemám v úmysle sa tu púšťať do tejto diskusie, ktorá už oddávna prebieha. Mám však ďaleko od presvedčenia tých, ktorí tvrdia, že ekonomika riadi všetky kroky ľudstva.

Templári upalovaní na hranici

zdroj: wikimedia commons

Obete revolučnej zúrivosti

Na záver niekoľko úvah o templárskom procese. Ako katolíci nemôžeme ich pád považovať za skutočnosť, ktorá sa nás a nášho každodenného života netýka. V skutočnosti je pohanský stav moderného sveta, ktorý nás dnes trápi, výsledkom procesu, ktorý sa začal pred 700 rokmi a jedným z jeho prvých prejavov bolo zničenie rádu, prvorodeného medzi tými, ktorí strážili kresťanský poriadok.

Otroctvo v nacistických koncentračných táboroch a komunistických gulagoch pripomína otroctvo za čias Rimanov. Fenomén potratov bol rozšírený medzi starými rímskymi pohanmi, ako aj medzi indiánmi v Južnej Amerike. Pohrdanie trpiacimi a chorými je známe nielen v Indii. Dnes stojíme na prahu úplnej obnovy pohanského sveta a javy ako eutanázia, pedofília, kontrola pôrodnosti alebo rozvod vôbec nie sú „výdobytkom“ modernej doby. Sú iba novou verziou starých nešvárov.

Preto musíme ako katolíci považovať útok na templárov za jednu z prvých bitiek proti vláde nášho Pána Ježiša Krista. Zostáva nám teda prosiť Prozreteľnosť o obnovu rytierskeho ducha, aby sa nám podarilo ubrániť tento nový kresťanský poriadok, ktorého príchod nám Mária prisľúbila počas zjavení vo Fatime.

Portál Christianitas.sk odporúča:

Kniha Plinia Corrêu de Oliveiru **Revolúcia a Kontrarevolúcia** bola po prvýkrát publikovaná ešte v apríli 1959, a po vyše šesťdesiatich rokoch a mnohých prekladoch do svetových jazykov ju má napokon k dispozícii aj slovenský čitateľ. Uvedená práca vychádza z pevného historického a filozofického predpokladu: z nevyhnutnosti dodržiavať Kristov zákon nielen jednotlivcami, ale aj štátmi a všetkými spoločenskými vrstvami.

V roku 1960 Plinio Corrêa de Oliveira založil Sociedade Brasileira de Defesa de Tradição, Família e Propriedade (Brazílska spoločnosť pre ochranu tradície, rodiny a vlastníctva) – organizáciu, ktorá sa neskôr rozšírila do mnohých krajín celého sveta pod názvom TFP (Tradition, Family, Property – Tradícia, rodina, vlastníctvo) a inšpirovala v mnohom aj katolíckych aktivistov na Slovensku, ktorí už od roku 2016 obhajujú kresťanské hodnoty.

Publikáciu si možno objednať na adrese: **<https://www.christianashop.sk/prof-plinio-oliveira-revolucia-a-kontrarevolucia/>**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/preco-boli-templari-zniceni-prve-obete-revolucie/>